10. Jenissei Eesti kogudus, selle kubermangu eestlaste jaoks.

On asundused kodumaa konsistooriumi all, wõib see õpetaja puudusel kedagi kodumaalt paariks kuuks asundustesse saata, mis õpetajale enesele heaks õpereisiks oleks ja asunikkudele äratust ja wirgutust tooks.

Õpetajatel ja kooliõpetajatel, kes wähemalt 5 aastat ametis olnud asundustes, olgu kodumaale tuleku korral koha saamise peale eesõigus. Siis ei pruugi keegi karta asundustesse minekut ja asunikud saawad alati wärsket jõudu juure. Tähelepanemisewäärt on järgmised seltskonnategelase S. Sommeri arwamised asunikkude ja kiriku wahekorrast.

„Sellel ajal, kui esimesed wäljarändajad Lääne mere kaldalt lahkusid, oli meie kodumaal seltsielu weel tundmata — ainult kirikus ja koolimajas saadi palwetundidel suuremal arwul kokku. Ka uutel asupaikadel kogus usutunne uuesti meie laialipillutud suguwendi ja -õdesid. Esiti käidi ühes ehk teises lahedamate ruumidega talutoas palwetunnil, kus keegi rohkem kirjaoskaja asunik teistele raamatust jutluse, palwe wõi mõne peatüki piiblist ette luges. Kosus wähegi waraline jõud, siis ehitati üheskoos palwemaja üles ja palgati köster-kooliõpetaja, kes peale waimulikkude talituste ka lapsi õpetas.

Esimesed asunduste koolid tekkisid suuremalt osalt palwemajadega ühe katuse all. Nii tekkis kool siin usutunde alal.

Asunduste kirikul ja palwemajal on praegugi suurem tähtsus, kui kodumaal harilikult nende sõnade all mõistetakse. Nad on sagedasti ainsamaks kohaks, kus need rahwa killukesed, kes sagedasti üksikute perede kaupa wõhiwõõra rahwa keskel elawad, suuremal hulgal üksteisega kokku saawad ja endid korrakski jälle rahwana tunnewad. Siin ei leia mitte üksnes asunikkude usutunne rahuldust, waid wärskeneb ka nende seltskondlik ja rahwuslik tunne. Mitte asjata ei sõideta asundustes pühapäiwiti, iseäranis „õpetaja pühadel“ mitmekümne wersta tagant jumalateenistusele kokku.

Kes wahel pühapäewal asunduse kiriku wõi palwemaja juures on olnud, see teab, kui südamlikult asunikud kokku saades ja lahkudes üksteisel kätt suruwad. Kiriku juures saawad asunikud harilikult ka oma kirjad ja ajalehed kätte. Usutunne on asundustes igatahes elawam kui kodumaal. Koguduse asjade korraldusest wõtawad asunikud hoolega osa ja kannawad sellel alal sagedasti suuri kulusid“.

Eesti asundused ja asupaigad Wenemaal, 1918, lk. 82